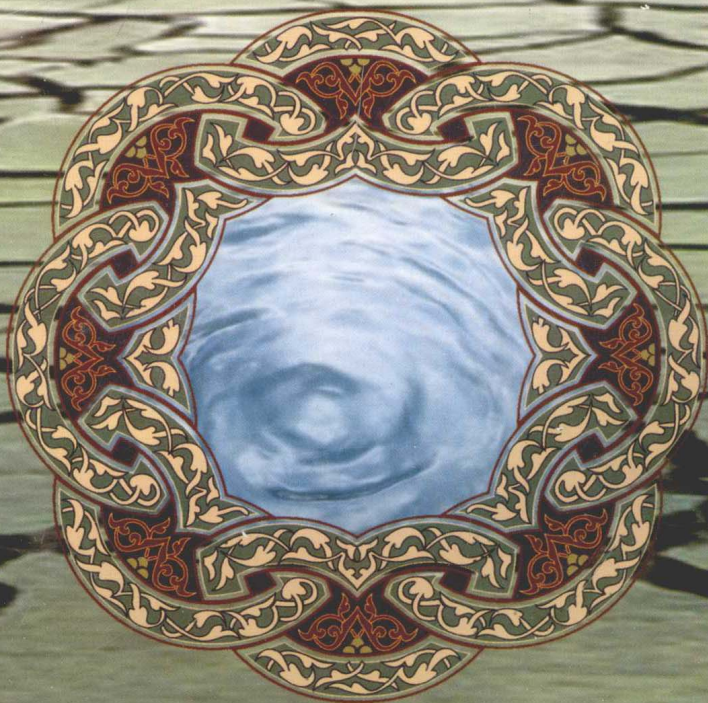

«شەرق شامىلى قۇرۇلۇشى» كىتاب نەشر قىلىش تۈرى (1220)
“东风工程” 图书出版项目之1220

تۇرسىن قازەز ۇلى

كېەلى باستاۋ

بلە خالىق باسپاسى

تۇرسن قازەزۇلى

كېھلى باستاۋ

常州大学图书馆
藏书章

بىلە خالىق باسپاسى

图书在版编目 (C I P) 数据

圣泉：哈萨克文 / 吐尔逊·哈再孜著. — 奎屯：
伊犁人民出版社，2010.6
(东风工程)
ISBN 978-7-5425-1091-4

I. ①圣… II. ①吐… III. ①中篇小说—中国—当代—哈萨克语（中国少数民族语言）②短篇小说—作品集—中国—当代—哈萨克语（中国少数民族语言） IV. ①I247.7

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2010) 第 124406 号

责任编辑：阿力哈
校 对：迪达尔别克
封面设计：陈文
封面制作：阿尔达克

圣泉（哈文）

吐尔逊 著

伊犁人民出版社出版发行
(奎屯市北京西路 28 号 邮政编码 833200)

新疆新华书店经销

新疆新华印刷厂印刷

880×1230毫米 32 开本 7.75 印张

2010 年 7 月第 1 版 2010 年 7 月第 1 次印刷

印数：1—3720 册

ISBN 978-7-5425-1091-4

定价：16.40 元

جاۋاپتى رەداكتور: العا اقان ۇلى
كوررەكتور: ديدار بەك زاكسرجان ۇلى
مۇقاباسىن جوبالاعان: چىن ۋىن
مۇقاباسىن جاساعان: ارداق سارسەن ۇلى

كۈيەلى باستاۋ

بىلەن ھالىق باسپاسى باستىرىپ تاراتتى
(كۈيتىڭ قالاسى بيجىڭ بانىس كوشەسى 28-اۋلا)
پوچتا نومۇرى: 833200
شىنجاڭ شىنخۇا كىتاپ دۈكەنىدە ساتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا باسپا زاۋودىدا باسلىدى
فورماتى: 1/32 880 × 1230 باسپا تەبەئى: 7.75
2010-يىلى 7-ئاي 1-باسپاسى 2010-يىلى 7-ئاي 1-باسلىقى
تىراجى: 1-3720

ISBN 978—7—5425—1091—4

باغاسى: 16.40 يۋان

الغى سوز

«شعس جەلى ينجەنەرياسى» — مەملەكەت پەن اۆتونوميالى رايون ءبىر تۇتاس جوسپارلاپ، اۆتونوميالى رايوندىق باسپا سوز مەكەمەسى اتقارۋعا ورنالاستىرعان، حالق جونىنەن اسا يگىلىكتى ينجەنەريا. مۇنداعى باستى مىندەت — اقپارات، باسپا سوز ارقىلى بۇكىل شىنجياڭداعى ءار ۇلت ەگىنشى-مالشىلارعا عىلىم-تەحنىكا بىلىمدەرىن جالپىلاستىرۋ، ولارعا وزىق مادەنيەت تاراتۋ، ءسويتىپ، ءار ۇلت ەگىنشى-مالشىلاردىڭ عىلىم-تەحنىكا بىلىمدەرىن ۇيرەنۋى، ساپالارىن جوعارىلاتۋى ولاردى كەدەيلىكتەن قۇتىلدىرىپ، دوڭگەلەك داۋلەتتى ورەگە جەتكىزۋ جونىندە اقپارات-باسپا سوزدىڭ الەۋمەتتىك قىزمەت وتەۋ جۇيەسىن قۇرۋ بولىپ تابىلادى.

بۇكىل شىنجياڭداعى «سان مىڭداغان اۋىل-قىستاققا» كىتاپ، دىبىس-كەسكىن بۇيىمدارىن جەتكىزۋدىڭ ءوزى «شعس جەلى ينجەنەرياسىنىڭ» ماڭىزدى وبىەكتىلەرىنىڭ ءبىرى. وسى وبىەكتى دە سوتسياليستىك جاڭاشا اۋىل-قىستاق قۇرۋ قۇربلىسىنىڭ اياق المىسىن، ورتالىقتىڭ اۋىل شارۋاشىلىعى، اۋىل-قىستاق دىقاندار قىزمەتى جونىندەگى ورنالاستىرۋىنىڭ ماڭىزدى ءتۈيىنىن وزەك ەتە وتىرىپ، پارتىيانى، وتاندى، سوتسياليزمدى ءسۇيۋ جونىندەگى، اۋىل شارۋاشىلىعى، اۋىل-قىستاق، دىقاندار ءۇشىن عىلىم-تەحنىكا جالپىلاستىرۋ جونىندەگى، دەنساۋلىق ساقتاۋ، دەنساۋلىقتى قورعاۋ جونىندەگى، زاڭ جالپىلاستىرۋ جونىندەگى، ازامات جاسىنا تولماعاندارعا ارنالعان يدەيا-ءمورال قۇربلىسى جونىندەگى، قوس ءتىل وقىتۋى جونىندەگى، ۇلتتاردىڭ ءداستۇرلى وزىق مادەنيەتتىن ساۋلەلەندىرۋ جونىندەگى، كوڭىل اشۋ جونىندەگى،

سوتسياليستىك جاڭاشا اۋىل - قىستاق قۇرۇ جونىندەگى ، دىنگە
 ماركىستىك كوزقاراستى ، پارتىيانىڭ ۇلت ساياساتى مەن ءدىن
 ساياساتىن جالپىلاستىرۋ جونىندەگى باسلىمداردى — مەنە ، وسى ون
 ءتۇر بويىنشا شىعارىلاتىن باسلىمداردى باسپادان شىعارۋ
 ۇيىمداستىرىلىپ وتىر. وسى باسلىمدارعا مازمۇنى جاقتان
 سوتسياليستىك جاراسىمدى قوعام قۇرۋ ، سوتسياليستىك جاڭاشا
 اۋىل - قىستاق قۇرۋ نەگىزگى جەلى ، ەگىن - مال شارۋاشىلىق
 رايوندارىندا « ءۇندىرىسى ورەندەگەن ، تۇرمىس كۇيى جاقسارعان ، اۋىل
 سالتى ورەنيەتتى ، قىستاق كوركى رەتتى دە تازا ، باسقارۋى
 دەموكراتىيالى » ورەگە جەتۋ نىسانا ، « ەگىن - مال شارۋاشىلىعىمەن ،
 ەگىن - مال شارۋاشىلىعى رايوندارىمەن ، ەگىنشى - مالشىلارمەن ەتەنە
 بولۇ » ماقسات ، ءار ۇلت ەگىنشى - مالشىلاردىڭ وقىپ تۇسىنە الۋى ،
 ۇيرەنىپ بىلە الۋى ، يىگىلىگىنە جاراتا الۋى پرىنسىپ ەتىلدى ، بۇل
 كىتاپتاردىڭ ءتىلىنىڭ قاراپايىم ، مازمۇنىنىڭ ۇعىنىقتى بولۋىنا
 قۇلىشىنىس جاسالدى ، تەكىستكە سۋرەت قوسا بەرىلدى ، دىبىس
 تاسپاسى دايىندالدى ، ءسويتىپ ، كىتاپتاردىڭ ىلمىيلىلىعى ،
 قولدانىلمالىلىعى ، ءبىلىم بەرگىشتىگى جانە قىزىقتىلىعى
 كورنەكتىلەندىرىلىپ ، جاڭا تەحنىكا ، جاڭاشا كوزقاراس ، جاڭا ءبىلىم
 ارقىلى ءار ۇلت ەگىنشى - مالشىلاردىڭ جاڭاشا ويلاۋىنا ، تىڭ ءورىس
 اشۋىنا ، كوز اياسىن كەڭەيتۋىنە شابىت بەرىلدى جانە كۇش سالىندى .
 ءار ۇلت ەگىنشى - مالشىلاردىڭ كىتاپ ساتىپ الۋ ، كىتاپ وقۇ
 قىنىشىلىعى ماسەلەسىن « شىعىس جەلى يىنجەنەرياسىن » جۇرگىزۋ
 ارقىلى العاشقى ادىمدا شەشىپ ، بۇكىل شىنجياڭداى ەگىن - مال
 شارۋاشىلىعى رايوندارىن كىتاپپەن ، دىبىس - كەسكىن بۇيىمدارىمەن
 قامداۋدىڭ تاپشىلىعى ماسەلەسىن ءونىمدى تۇردە باسەڭدەتىپ ، از
 ۇلتتاردىڭ تاڭداۋلى باسلىمدارىنىڭ قامتىلىم كۈلەمى مەن بىقال

كۈشنى ئاناعۇرلىم كەڭەيتىپ، *ارۇلت ەگىنىشى - مالشى قاۋىمىن
*ونىمدى ارتتىرۇعا، كىرىستى مولايتۇعا، عىلمى جولمەن بايۇعا دۇرس
باستاۋ *ۇشىن، *بىز ولارعا اقىلدىق جاقتان ۇتىمدى كومەك
جاسالۋىن جانە ولار *ۇشىن رۇحانىي كۇش ازىرلەنۋىن تىلەيمىز.

شىنجياڭ اقپارات - باسپا *سوزى بويىنشا
«شعبىس جەلى يىنجەنەرياسىنا» جەتەكشىلىك
ەتۋ گرۇپپاسىنىڭ كەڭسەسى

تۇرسىن قازەز ۇلى مانابايەۋ 1951-جىلى التاي قالاسى قىران وزەنى بويىندا دۇنيەگە كەلگەن. اكە-شەشەسى ەرتەرەك دۇنيە سالپ، جەتمىشلىك سالدارىنان وقۇۋ ورايىنان ايرىلغان مانابايەۋ ساۋاتىن اشار-اشپاستان قوعامدىق ەڭبەككە ارالاسادى. ون جىلدىق ويران تۇسىندا قاقپايغا ۇشراپ، جاس ۇمىرى وكسىدى. ومىرگە دەگەن رياسىز قۇشتارلىعى مەن انا سۇتىنەن دارىغان اۋەسى قولىنا تۇسكەن كىتاپتى قۇشتارلانا وقىپ، ۇز بەتمەن وي-ساناسىن اشىپ، كوز اياسىن كەڭەيتۋىنە تۇرتكى بولادى. ۇرت مىنەزدى، سەتەر سەزىمدى ازامات ومىرگە ۇڭىلە قاراپ، تۇيسىنگەننن قاعاز بەتىنە تۇرتە جۇرەدى. 1980-جىلى العاش ولەڭى باسپا بەتىندە جاريالانغاننان بەرى 500 گە تارتا ولەڭى، 4 داستانى، 5 بالاداسى گازەت-جۇرنالداردا جاريالانىپ نەمەسە رادىيو وقىلىپ جۇرتتىڭ جاقسى اڭىسىن قوزعادى. 2006-جىلى ورتالىق ۇلتتار باسپاسىنان «سىر ساندىق» اتتى ولەڭدەر جىناعى جارىق كوردى. مانابايەۋ تەك پەزىيا اياسىندا شەكتەلىپ قالغان جوق، 1997-جىلدىن بەرى ۇىرقىدىرۋ اڭگىمە، پوۋەست، كومەدىا، دراممالار جازدى. موڭغۇليادا جىر ۇشايراسىنا قاتىناسىپ ۇىر ولەڭى بالاعانىسا، «ارۋاق» قاتارلى ۇش اڭگىمەسى التاي ايماعى جاعىنان ۇزدىك تۇنىدى بولىپ سىلانغان.

اۆتور ىلە وبلىستىق، اۆتونوميالى رايوندىق جازۋشىلار قوعامىنىڭ مۇشەسى.

مازمۇنى

1	 كىيەلى باستاۋ
15	 بال اراسى
24	 قايران ساقالم
34	 ۇرى
43	 اق سەركەنىڭ ساۋداسى
50	 ويانۇ
58	 سارپالداڭ
73	 سۇالعان سۇات

كېيەلى باستاۋ

بوز دالانى ەندەي وتكەن اسپاليتتى جولدېڭ ۇستىندە
سىرقىراپ كەلە جاتقان جەڭىل ماشىنانىڭ تەرەزەسىنەن
السىن - ءالى تىسقا قاراپ تامسانعان سادۋىگە بەرىكبول
بۇرىلىپ:

— ساكە، مىنا قۇرعاقتىڭ بوكتەرى كوزىڭىزگە جىلى
ۇشراپ كەلە جاتقان شىعار ءا، — دەپ ەدى. ءسادۋى بركىلگەن
جوق:

— ءيا، سولاي عوي، بۇل جەردىڭ جاس كەزىمىزدە قانشا
ادىرىن اسىپ، قانشا سايىن باسپادىق دەشى، قازىر وندايعا
قاراعاندا كوپ وزگەرىپ كەتپتى عوي، ەلۋ جىلدا ەل جاڭا،
ءجۇز جىل قازان جاڭا دەگەن وسىدان - اۋ.
ونىڭ سوزىنە باسىن شۇلقىعان بەرىكبول:

— راس ايتاسىڭ، راس، راس. ساكە، قازىرگى مىناۋ
ۇشقان قۇستاي دامىعان زاماندا وزگەرمەگەن جەر، وركەندەمەگەن
ەل قالعان جوق دەسەك قاتە بولماس.

— تۇرا ايتاسىڭ بەكە، بۇگىنگى ۇرپاقتار نەدەگەن باقىتتى
دەشى، سول ءبىر وتكەن ءبىزدىڭ كەزىمىزدە بۇل ارا كۇن
قاقتاعان قۇمەديان ەدى. قازىر مىنە، كورىپ كەلە جاتىرمىز،
اۋدەم جەردە ءبىر قىستاق، ءبىر بەكەت. بەت العان جەرىڭە
ويناپ - كۇلىپ وتىرىپ قايتىپ جەتكەنىڭدى بىلمەي
قالاسىڭ، مىنە، ءبىز سارتوعايدان شىققالى كوزدى اشىپ -
جۇمعانشا جىلاندىعا كەلىپ تە قالدىق مەسپە.

— ءيا، ءيا، قۇدالارىڭىز دا جولعا قاراپ تاقاتى كەتىپ
توسىپ وتىرعان شىعار تاڭىرتەڭ جولعا شىعار الدىندا

تەلەفونداپ پا ەدىڭىزدەر؟

— ەيا، مەنا كەلەن بالام ايتىپ قويغان، بىيل قىستا قار قالىڭ. اپات بولسى ەرتەرەك بارۇعا جاعداي جار بەرمەدى دە، سوعىم باسىنىڭ ەدامىن وسى كوكتەمدە تاتتى مەسپە، قۇدايدىڭ مۇنىسىنا دا شۇكىرلىك. تۋانا سارتوعايدان كەلىپ مەنا جىلاندىداي قۇدانىڭ سوعىمىنان ەدام تاتۇدەگەنىڭ قازىرگى قاتىناس پەن حابارلاسۇدىڭ جاقسارغاندىعىنىڭ ارقاسى قوي. كەزىندە وسى قۇرعاقتىڭ اياعىنان انا جىلاندىعا بارۇ ءۇشىن، الاڭ-ەلەڭدە اتقا قونىپ، كەيدە جەلىپ، كەيدە اياڭداي وتىرىپ ەل ورنىعا وتىرعاندا ازەر جەتۋشى ەدىك. وندا اناۋ قۇرعاقتىڭ بىدىرماق ادېرىنىڭ اراسىنان كەسىپ وتەتىن جالعىز اياق ات جول عانا، جەرى جاقىن بولسا دا جولى الس ەدى.

— سولاي عوي ساكە، ونى ايتىپ قايتەسىڭ، مەن دە وسى جاقىتاي تۇستارعا جىلىنا ءبىر كەلىپ قايتام. ءوزىڭىز وتكەن جىلى مەنا بالاڭىزعا قۇدا بولعاندا كەلمەپ پە ەدىڭىز؟

— كەلدىم عوي، وندا كەشكە جاقىن كەلدىم دە تاڭەرتەڭ ەرتە قايتتىم. ونان سولڭ توي-تومالاققا باسقارلار ءجۇردى دە ماعان شىرەت تىمەگەن. مەنە بۇگىن ءبىر جاعى بالامدى توركىندەتىپ ءبىر جاعى قۇدانىڭ ەسىنە العان ەسكى اسىنان ەدام تاتقالى بارا جاتىرمىن.

— ءجون ەكەن، ءجون، دۇنيەدە تاتۇلىققا جەتكەن قايدا.

— ەيا، مەنا از عانا ومىردە قۇداي ءبارىن دە تاتۇلىقتان ايرماسا ەكەن دەپ تىلەيمىن.

— دۇرىس ايتاسىڭ ساكە، وسى دۇنيەنىڭ گۈلدەنىپ-كوركەيۋىنىڭ ءوزى بەرەكە مەن تاتۇلىقتىڭ ارقاسى مەسپە، وتكەندەگى سەكىلدى الا جاڭقا، الا اۋىز شاپقىن بولسا ەكەۋىمىز ءبويتىپ كىشكەنە ماشىنامەن قىدىرارما ەدىك.

— سونى ايتپايسىڭ با، قازىر قايدا بارساڭ شات-شادىمان تۇرمىس، وزگەرگەن ئوڭىر، وركەندەگەن ەل تامساندىرادى دا تاڭداندىرادى. باسقانى ايتپاعاندا مىنا قۇرعاقتىڭ ئوزىن قاراشى.

— ساكە، ئسىز وسى جاققا كەلمەگەلى قانشا جىل بولدى؟
— تۇپ-تۇرا ەلۇ جىلدىڭ ئجۇزى بولدى. — دەپ
اڭگىمەنى ارىدان جالعاي باستاۋعا اينالغاندا، ماشىنانىڭ تىزگىنىن ئۇستاپ وتىرعان ئسادۇدىڭ ۇلى تىلەۋ:
— كوكە، مىنا الدىڭعى جاققا ئبىر اراسان باستاۋ بار ەكەن، سول ارادا از ايالداپ سۇسىن ئشىپ، بىرەر تورسقى سۇ الپ الايىق.

ونىڭ ئسوزىنىڭ اياغىن ئىلىپ اكەتكەن بەرىكبول:

— وي ول نە قىلغان اراسان ەكەن؟

— مەن دە كوپ بىلمەيمىن، ايتەۋ، ارى-بەرى وتكەندەر سول ارادا ئۇسىپ دەم الپ، سۇسىن ئشىپ، تورسقىتاپ سۇ قۇيىپ الپ، اعاشتارنى اقتىق بايلاپ كەتەتىن كورىنەدى.

— قاي ارادا ەكەن؟

— ول انەۋ قۇرغاق سايدىڭ باسىنداى قاراتاستىڭ استىنان شىعىپ جاتقان ئبىر باستاۋ. ەل بۇرىن كيەلى باستاۋ دەسەسەدى ەكەن. كەيىن قۇمىرسقاننىڭ يەۋى كوزىن باسىپ قالپ، بىرنەشە جىل سۇى استىنا تارتىپ جاتىپ بەرتىن كەلگەندە الگى قۇمىرسقاننىڭ يەۋىنىنىڭ ورتاسىنان تەسىپ شىعىپ قايتا اققان ەكەن. ايتەۋ، ەستۇدە سىرتقى بورتكەندەر مەن جەلقۇزدى قويمايدى ەكەن.

— وي، وندا ول ناعىز شاراپاتتى سۇ بولدى عوي، مىنا

ۇكىمەت ونى بىلمەي جاتىر ما، ەشكىم يەلىك ەتپەپە؟

— ونداى قاسىيەتى بار جەردى نەگە قورعاماسىن، انى جىلاندى اۋىلىدىى ونىڭ باسىنا ئبىر كۇزەت ئۇي سالدىرتىپ،

ماڭايىن تورمەنەن قورشاپ، ارسان سۆيىنا سەمەنت ناۋا ورناتىپ
يەلىك ەتىپ وتىر. اسرەسە، وسى كوكتەم كەزىندە شيپا
بولۋى ەرەكشە دەيدى.

— سوندا وعان تۇسكەندەردەن اۋىلدىق بىردەڭە الاتىن
بولدى عوي.

— الادى، الادى عوي، قازىر تەگىن دۇنيە قايدا.

تىلەۋدەن مىنا ءسوزدى ەستىگەن بەرىكبول قاسىندا ەكى
كوزى بۇلدىراپ وتىرعان سادۋىگە بۇرىلىپ:

— ساكە. ءسىز بىلەتىن شىعارسىز؟

— نە... نەمەنى؟

— مىنا تىلەۋ ايتىپ كەلە جاتقان ارسان باستاۋدى.

— ارسان باستاۋدى دەيسىڭ بە؟

— ەيا، باعانادان بەرگى تىلەۋدىڭ ايتىپ كەلە جاتقاننى
ەستىمەدىڭىز بە؟

— ەستىدىم عوي، ەستىدىم. مەن بىلىسەم، سول سەندەر
ايتىپ كەلە جاتقان قۇرعاق سايدىڭ تۇيىعىنداى قارا تاستىڭ
استىنان شالشىق بولىپ شىعپ جاتاتىن سۋ بار ەدى، ونى
ەل كيەلى سۋ، ياعنى كيەلى باستاۋ دەۋشى ەدى. قازىرگى
ارسان باستاۋ دەپ كەلە جاتقاندارىڭ سول بولۋى مۇمكىن.

— وندا ابدەن بىلەدى ەكەنسىز عوي.

— سول كەزدە قالاي كيەلى باستاۋ اتانغانىن بىزگە ايتىپ
بەرسەڭىز قايتەدى. — دەگەندە، ماشىنانىڭ الدىڭعى جاعىندا
وتىرعان تىلەۋدىڭ كەلىنشەگى — ءسادۋدىڭ كەلىنى جاپىنا
سوزگە ارالاسىپ:

— ويىوي، اتا، وعان باسىڭىزدى اۋىرتىپ قايتەسىز،
وتكەندە سۇساپ كەلە جاتقان ءبىر جولاۋشىنىڭ ءشولى قانغان
سولڭ قويا سالعان اتاۋى شىعار، ونداى شاراپاتى بولسا اتاعى
وسى كۇنگە شەيىن جەر جۇزىنە جايىلىپ بولمايما، ءوزىڭىز

بىلەسىز، بىر نارسەنى جامان ەكەن دەپ قالسا ەل ونىڭ ماڭايىن باسپاي، ات بويىن الا قاشاتىن ادەتتىمىز بار حالقىمىز،.. — دەپ جانە بىردەڭ ەلەردى ايتۇعا وقتالا بەرگەندە، ونىڭ اتاسىنىڭ الدىنىدا سۇيرەڭدەگەننن جاقتىرماغان تىلەۋ:

— ويىوي، جايىنا، ساعان نە جوق، اۋزىڭدى باعىپ تىنىش وتىرساڭ ئىشنىڭ كەبە مە، سونشا ەل ونى اراسان باستاۋ دەپ تابىنىپ ۇكىمەت قورعاپ وتىرسا، سەن ونىڭ بارىن قايتىپ جوققا شىعارا الاسىڭ؟ مەن بىلسەم، راسىندا سول باستاۋدا بىر قاسىيەت بار، جازدىڭ شىلىڭگىرىستىعىندا سۋى تاستاي بولىپ تۇرادى، اۋىز ئىيىپ بىر ۇرتاپ قالساڭ مىڭا بىراق بارادى. ال قىستىڭ قاقاعان ايازىندا سۇدان بۇ شىعىپ، قاتپاي سىلدىراپ اعىپ سول ناۋعا قۇيىلىپ جاتادى. بىلسەڭ ايتشى سەن، وندا قاسىيەت بولماسا نەگە ويتەدى؟ مىنا سوزگە ەستىپ اۋىزى بۇرتيا قالعان جايىنا:

— بولدى، بولدى، سەن-اق بىل. — دەپ ماشىنانىڭ شىندەگى ايناعا ۇڭىلىپ، ۇزىنىڭ وڭىنە ۇزى ەماز بولىپ، بۇيرالانغان شاشىنىڭ تولقىندارىن ساۋساعىمەن اۋدارىپ- توتكەرىپ وتىرا بەردى. باعانا ەسادۋدىڭ ەندى سۇرتىپاقتاپ كەلە جاتقان اڭگىمەسىنىڭ ۇزىلىپ قالعانىنا وكىنگەن بەرىكبول تاقات قىلا الماي:

— ساكە، بالالاردىڭ سوزىن قايتەسىز، وتكەندى ەسكە الماي قازىرگىنىڭ قادىرىنە جەتۋگە بولماس دەگەن، ۇزىڭىز بىلەتىن مىنا اراسان باستاۋدىڭ اربىسىنان قوزعاي وتىرىڭىز، مىڭ ەستىگەننەن بىر كورگەن ارتىق دەگەن عوي، قالاي ايتساق تا ەسىز ۇز كوزىڭىزبەن كورگەن كونە كوزدىڭ بىرىسىز، ەسىز كورمەسەڭىز، بىز ەستىمەسەك بىر ەسارى. — دەگەندە، قولىنا قاراپ وتىرعان كەلىنىنىڭ سوزى ارتىق

بولسا دا، كوڭىلىن قالدیرىسى كەلمەگەن ئسادۇ تاغى
قولقالاي قالسا ەبىن تاۋىپ اقتصارىلىغىسى كەلىپ وتىرەدى،
ۇشاتىن قىرانشا ەكى يىغىن ئبىر قوزغاپ قويىپ جۇتكىرىنىپ
ورىندىققا شالقايىپ وتىرىپ:

— ە. بەكە... — دەپ ئبىر كۆرسىنىپ الدى دا، — ول
كەزدە مەن جەتى-سەگىز جاس شاماسىندا بولاتىنىمىن. سوندا
وسى قۇرعاقتىڭ بوكتەرىندە وتىراتىن شاقاباي اۋلىنىڭ شەت
جاعىنداغى ون شاقىتى قاراشانىڭ ئبىرى بىزدىكى. ال،
بىزبەنەن قورالاس توبىقباي دەگەن اقساقالدىكى بار. سول
جىلدارى توبىقباي جۇمىرشاق اۋرۇنا شالىدىغىپ، شىكەن اسى
باتپاي تۇپ-تۇرا ەكى جىلداي ازاپتانىپ، ماڭايداعى
ەمشىلەردىڭ ئبىرتالاينا كورىنىپ ەدى شىپا بولمادى. اقىرى
جاراتۇشىنىڭ اماناتىن تاپسىرۇعا بەكىنىپ ۇيىندە اۋزىن قۇر
سۇمەن شايىپ، تاڭدايىن ئجىبىتىپ قانا جاتىپ قالعان.
ونىڭ السى-جۇقتان كوڭىلىن سۇراپ كەلگەن جاماعايىن
دوس-جاراندارىنىڭ بىرەۋى ول كىسىگە كەڭەس بەرىپ، —
تۇكە. قامىغىپ كەتپەڭىز. ناۋقاس دەگەن باتپانداپ كىرىپ،
مىسقالداپ شىعادى دەمەكشى، اۋرۇ ولەمە، اجالدى ولەمە ونىڭ
بارىن ئبىر جاراتۇشىنىڭ ۇزى بىلەدى. ئبويتىپ بارىنەن
ۇمىت ۇزىپ كەتكەنىڭىز جاراماس. اناۋ جىلاندىدا دومالاق
باقسى دەگەن بار. سوعان بارىڭىز. ونىڭ پەيىلى ئتۇسىپ
ويناسا وزى اۋىۋدى جازاباعانىمەن نەنىڭ ەم-دوم بولاتىنىن
ايتىپ بەرەدى ەكەن. بەكەر ئبويتىپ دۇنيەدەن ئتۇڭىلىپ
جاتقانىنىڭ پايداسى نە؟ قايدان بىلەسىز، الدە ئبىر ناسە سەبەپ
بولايىن دەسە. اياق استىنان ەمەسپە. — دەگەن سوڭ، راس-
اۋ، ۇمىتسىز شايىتان ئسى عوي، نەدە بولسا ئبىر بارىپ
كەلمەيىنبە دەگەن تۇكەڭ مەنىڭ اكەمدى قاسىنا ەرتىپ وسى
قۇرعاقتاغى ات جولدى بويلاپ جىلاندىغا تارتادى. تاڭەرتەڭ الا

كۈلەڭكەدە اتقان قونغان ەكەۋى جەلە جورىپ وتىرىپ شالقار
توس مەزگىلىندە قۇرغاق سايدىڭ تۇيىغىنداعى قاراتاستىڭ
شالشىق باستاۋىنىڭ باسنا بلىنگەندە، ءال كەتىپ، دەمى
قۇرىغان توبىقباي اتتان قۇلاپ تۇسەدى. جالما-جان ونىڭ
باسىن سۇيەگەن اكەم ول كىسىنى قۇشاقىپ شاپاننى
جاستاپ، باستاۋ باسىنداعى قارا تاسقا شالقاتىپ وتىرىپ
قويىپ، سۇسىنا الپ جۇرگەن تورسىقتاعى ايراننان اۋزىنا
تامىزغان ەكەن، تۇكەڭ اۋزىن اشپاي، كەبەرسىپ تۇرغان
ەرنىن تىلىمەن جالاپ تامسانىپ، باسىن شايىقاپ، تورسىقتى
قولمەن يتەرىپ كوزىن جۇمىپ جاتىپ قالپىتى. ول
كىسىنىڭ قاندا قاڭىرىعى تۇتەپ تۇرسا دا اسقا تابەتى تارتپاي
تۇرغانىن بىلگەن اكەم، الگى قارا تاستىڭ استىنان شىعىپ
جاتقان شالشىق سۇدىڭ كوزىن قولمەن تىرىپ اشىپ، ونان
بىر كىشكەنە شورىلداتپاق جاساپ، الگى قولمەن قازعان
شۇڭقىرشاققا ساپتاياعىن اكەلىپ قويىپ ارى-بەرى وتىرىپ
سولڭ، بىر ساپتايىق ءمۈپ-ءمولدىر سۇق سۇدى سىستىق
كۈندەگى اشى ايراننان گورى سۇق تا سۇيىق قوي، بولماسا
وسىمەن تاڭدايىن ءجىبتىسىنى دەپ تۇبىقبايدىڭ اۋزىنا
تامىزىپ ەدى، ول كىسى سۇدىڭ ءدامىن الپ جۇتىنغان
سولڭ ساپتاياعىنىڭ ەرنەۋىن ول كىسىنىڭ ەرنىنە تيگىزىپ
سۇ ۇرتتاتقان ەكەن، توبىقباي كوزىن اشىپ ساپتايىقتاعى
سۇدى دەم الپ وتىرىپ بىراق تاۋىسىپ بولغان سولڭ
تامسانىپ، پا، شىركىن! مىناۋ ناعىز شارپاتتى سۇ ەكەن
عوي، قاي جەردەن الدىڭ؟ دەپ تانتىرەكتەپ ورنىنان
تۇرەگەلىپ دارەت سىندىرغان سولڭ، الگى اكەم قولمەن تىرىپ
اشقان شالشىق باستاۋدىڭ شۇڭقىرشاعىنا كەلىپ ەكپەتتەپ
جاتىپ سۇدى ءولىپ-ءۇشىپ تارتادى ەكەن-اۋ، سۇساپ كەلە
جاتقاندا قۇرغاق سۇ ول كىسىنىڭ اش وزەگىنە ءتۇسىپ

